

3810

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1

Inget frågeformulär har stått sig för mig så svårt att
samvets grannt besvara som Folkminnen och Folktankars

Frågeformulär II.

Den kvinnliga ungdomen fick sakert utas ^{moderna} ~~moderna~~ uppfly-
tningar och förklaringar om vad den hade att iakttaga
vid äktenskapet och under hvarandeskapet. Den manliga
gick deremot in i äktenskapet fullständigt okunnig i
alla distörande frågor.

Min moder dog före det jag uppnått den ålder, att
det ansågs anständigt att göra förfrågningar i sexuela
frågor. ^{Någon} ~~den~~ litteratur som på ett vetenskapligt sätt klar-
gjorde dessa frågor, fanns ej att tillgå på svenska språket
under 1870 och början av 1880 talet, därför fingo vi man
med den grövsta okunnigheten, ingå i livets viktigaste skede.
Min mor ble därför bärare för ena och knapphändigst.

1. Öfverligt allmänna föreställningen fanns ingenting, att
på anständigt sätt ^{så} ~~så~~ vidgöra för att på en lätt barnsäng.

Skåne
Östergötland
Åsk

2.

3810

Uppf. Nils Ohlsson
Beretna Olsdotter
f. 1817 i Åsk

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2

Den berodde på hur kvinnans baken var vuxet. Hade
kvinnan som barn haft skavos, fick hon vara beredd
på plågsamma barnsångar.

För oanständiga kvinnor fanns ett medel att tillgå.
Det kunde ej komma ifråga att en anständig kvinna
ens en gång riktade en tanke åt det medlet.

När fotet framfördes är det omhöljt av en seg himna,
på allmogespråket kallat för foto hammen, fastän oäk-
tigt ty hammen är ju själva himmodern.

Det gäller för stoet att i samma ögonblick, som fotet är
framfört springa upp ^{och} med ett avlägsna denna himna
från fotet. I motsatt fall kvävs det samma.

Vill och kan en kvinna vid ett sådant tillfälle göra
stoets ett tillägsa sig denna himna, fästa upp den
på en ställning och alldeles naken krypa genom
denna himna. Så kunde denna kvinna vänta sig
lätta barnsångar. Det var den gängse folktron.

Skåne
Överljunde

3.

3810

Uppst. av Anders Ollsson
Åsk
Blev av Alma Olsdotter 1807
o. oca. Månsson 7/1816

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3

Åsk br 1870

Men medlet hamnade sig själv. Det första barn som
en så oanständig kvinna framfodde blev: om det var
kvintkör, en mara och om det var mankör, en marulv.
Min moder omtalade: att en man som en natt gick ut
till betet för att se till sitt första, fann fötet framföt, föla-
hinnan uppställt och sex nakna unga kvinnors fördiga
till att krypa igenom densamma.

Manen hade en fogelsmarit med sig. Med denna drev
han de förvillade kvinnorna undan, så att dessa fingo
i fullgjort sitt uppvakt. Min moder kunde både säga
mannens namn och stället. Men låt oss draga glömskans dot döröer.

Blev en havande kvinna skrämd skulle hon ögonblickligen
med några ^{hänger} vedros något ställa på sin kropp, där skrämsel
märket i observerade. Här i Åsk finnes en kvinna som
har en naturlig grodfigur i hastleden. Den modern har
visst av botemedlet. Här har också funnits en dräng
som varit från sin födelse, en musfigur på sin

vänstas kind. En modern har ej vetat av rådet.

2. Boda hade under sitt havandeskap blivit skrämda med motsvarande djur.

2. Blev en havande kvinna bjudet mat eller dryck, fick hon ej vägra att emottaga sådant. Gjorde hon detta, fick hon mycket besvär med sitt barn att emottaga hennes bröst vid digivningen. Utan fick fick hon ej förtära det stycket med anat öppningen. Gjorde hon detta föddes barnet med navelbräck. ^{Bevare sig från att utgå den kansen med} naturligt betän. Då blev barnet strötare.

3. Hon fick ej närvara vid slakt, ty det adrogo barnet pollandesjukan. Hon borde helst undvika alla göromål med slakten. Under arbetet därmed kunde hon genom ovarsamhet lätt adraga barnet fula födsel märken, så som lungeslag och kverfläckar. Någon tialzdog ^{här} vilken hon ej fick gå i kyrkan kan jag ej kort omtalas.

4. En havande ogift kvinna utsattes för allt möjligt här därut hon ej barnfader som tog henne i förvar. Hon

13. Skade en kvinna haft ett missfall fick hon vid förmykt havandeskap iakttaga all försigtighet, så att ej nytt missfall uppstod, ty i så fall kunde hon få ligga ut en hel havandeskaps period för att få föda ett fullgånget foster.

Vid missfall nedmyllades det ofullgångha fostret på kyrkogården ^{utan} ~~utav~~ födum eller bammorskan.

14. Någon särskild ceremoni vid sådana kvinnas begravning förkom ej.

15. Angående tillkomsten av maror och marulvor se vad jag anförde vid 1. Något säte för deras förlossning har jag ej hört.

16. En barnsängs kvinna bör ej lämna sitt hem före kyrktägningen och såvitt möjligt ej utföra några ansträngande sysslor. Grannar, om de alldeles närboende fick ej besökas, ty då fingo de under hela det kommande året otur med porsten, glas och benkär.

17. Barom har jag ej hört något.

18. Hon bör efter kyrkotagningen söka hit vid uppgiendet ^{kyrkhuset} komma till att gå ^{härnäst} efter någon "hellig" man eller kvinna så blir barnet lyckosamt och "hellig".

19. Sådant har jag aldrig hört omtalas.

20. Något botemedel för understäthet: här förut anförda ting har jag ej hört omtalas.

21. Vid barnsölet lammade de närvarande godderpängar till barnet helst i silver. Varierande emellan en spene-rikedaler till en daler allt efter råd och lagenshet.

Släkt och grannkvinnor besökte alltid barnsängskvinnor och medförde vid deras besök förmåga-risgröt, plattar, vatten-soppa med russin och smör.

22. Barnet badades genast efter födseln. Föddes rent hvar samt lindades varefter det föddes till moderns bröst för att få sin första måltid. Övrigt har jag ej hört att något särskilt vidtog.

23. Till alla sina badkar från hemmet och hollens
tades några eldglöden i delsamman, varifrån vatten
göts däröver. För samma ändamål skulle några
salt kom kastas i vatten.

24. Vatten fanns på en ordningsfullt ställe alltid
i köket i tillräcklig mängd och togs till dröget ut
delsamman

25. Vatten förvarades på sådana ställen övertäckta.

26. Samma som vid 23. häröver.

27. Enkel människor och holl kunde ha kommit
för barn och moder skadliga ting i vatten. Sådant
stängdes med eld och salt.

28. Sådant försigtighetsmätt gällde vid alla bad
inom hus. Vid bad i öppet vatten gällde det att
spotta tre gånger i vatten innan man gick ut
där, därmed bands maten och haren förkommas.

29. Något sådant har jag ej hört omnämnas.

30. Vid badningen hållas dörrarne stängda för att hindra personer med onda ögon, från att komma in och med dessa skada barnet.

31. Badvattnet får ej tagas ut under öppen himmel efter solnedgången. Det skall ej helst slås ut i förkåttan vid fullt dagsljus. Därmed förhindras allt slags holdom och kaveri emot barnet.

32. Därom har jag ej hört någonting.

33. Sådant vatte får ej hänga under öppen himmel efter solnedgången.

34. För ^{äro}skall där alltid ligga stäl i ^{samt ljus brinnande stängas} kindan och vaggan skulldryppit här och naglar skola alltid trämmas i elden. För elaka människor först i sådant som avskräp, de kunna de förorsaka barnet skada för all framtid.

35. Då barnet ej ligger i vaggan skall ^{vaggan} ~~det~~ vara nogt övertäckt. De kläder som barnet ej har på sig, skola hänga i ordning på sin krok.

36. ^{kom man} Parsoner ~~med en~~ misstänkte att hava onda
ögon, förhindrades från att komma in där barnet var.
Kunde detta i förhindras, skulle man försöka att göra
dem arga. Därmed bröts kroften i deras onda ögon.
37. Misstänkte föräldrarna att trollen bytöt barn med
dem, var det en svår sak att återgå till rätta barn.
Ett sådant byte märktes därpå att barnets huvud växte
till onaturlig storlek jämfört med kroppen. Sådana
olyckliga barn dogo vanligtvis helt unga vid en års
ålder eller där omkring.
- Min slas omtalade att för lång tid tillbaka hade en
klok ordinerat för att ett sådant ^{på det} skulle ^{byta} gå tillbaka,
skulle föräldrarna elda bakugnen varm, som till
vanligt grovbröds baka och därfter sätta bortbyfingen
på gristlan, liksom om de sätte in ett bröd och låta
att göra den in i ugnen. Då kom trollmodren,
hos vilken moders kärleken till den egna ungen satt

emottag av barnets fader utan att se därpå. Bröts
kärnan blev barnet barmykt under hela sitt liv.

39. Första barnet i ett äktenskap bars till ^{dopet} utan en av faderns
^{kvintliga} närmaste anhöriga, det andra utan en av moderns
kvintliga anhöriga och sedan alltemerande i denna ord-
ning. Faddarne togas in utan vardera släkten.

40. Samma som 38.

41. Barnet gavs namn efter dess närmaste förfäder, ^{om} ~~om~~ ^{vara} de var levande.

42. Vanligen ansågs att så blev förhållandet

43. Efter dopet var barnet säkerställt emot onda ^{makter}. Låse
och brinnande ljus behövde ej mera användas däremot.

44. Skrek barnet under dopakten, antogs att ^{det} blev en god
spunnsare.

45. Dopets barnet i kyrkan var det ringaren som an-
skaffade och förde med ^{dopvatten} ~~dopvatten~~. Någon särskild
hö om detsamma har jag ej hört. Hemma utömdes
det i förhuset.

kvar med föräldrarnes eget barn och gjorde ombytet.
38. Vid min yngste brors avfärd till dopet 1862 minnes
jag att min ^{moder} lade honom på sina knä och läste Fader
Vår samt några psalmer som vilka kunde jag uppfatta.
Gudmodern skulle uppläsa noggrant på alla sätt, y
glömma eller tappa någon ting, ty alla vet som gudmodern
begick den dagen, återgick på dopbarnet under hela
dess livstid. Gudmodern fick y underståta att tappa ett
silvermynt i barnets linda, vilket borde av detta för-
varas som lyckspång under hela dess liv.
Då modern för avfärdens lammade barnet till gudmodern
sade hon: här lammar jag dig en hedning, gif mig
en kristen igen. Vid hemkomsten lammade ^{barnet} gudmodern
tillbaka till modern med ordet: jag fick en hedning
av dig, här har du en kristen igen.
Barnets namn fick y mammans för dopet. Det var
skrivit på en ~~lapp~~ papperslapp som gudmodern

46. Några särskilda ceremonier vidtogst. Se härnäst vad jag upptecknat under 38.

47. På många sätt kunde en kvinna under havandeskapet blifva vållande till att barnet föddes med lyte. De gamle modranne hade i äldre tider en lång minneslista öfver vad en havande kvinna borde akta sig för, för det barnet skulle födas lytesfritt. Tyvärr kan jag ej anföra den.

Min ungdom ~~kom~~ ^{läste} jag i en bok, med titeln *Stogia Naturalis*, att ett säkert botemedel emot alla utslagssjukdomar var: att bestycka utslaget med barnets fasta uttömmningar, låta denna bestyckning torka därpå, vid avläggandet af det påtorrade följde utslaget med och åter kom ej. Se vidare vid ~~2~~ ³.

48. Se vad jag anfört förr vid 3 och öfrigt härnäst. Skäru hos barnet förorsakades därav att modern under havandeskapet kommit att kasta blicken långt på hårbunnen på huvudet af en kvinna, som i smyg gjorde ett osedligt

(Solsorns hora).
Liv. Vädels marken uppstods genom att modern blivit
skrämd av vädeld och därvid intensivt skriat därj. o. i
stället borde hon vänt ryggen däremot och blundat. Ingen
jägare fick underlata att se snart haren var följt av skona
lapparna av densamma. Kom en travande kvinna till att
se en följd ^{huv.} för vilken detta i var väkställe, föddes
barnet harmigt och det var oböttigt.

Vid dåligt väglag skulle modern avlörka skorna utan
för kyrkogården. Väkställd hon detta på kyrkogårdens
grasmatta föddes barnet med klumpföt, som på den
tiden var oböttigt.

Lytis sjukdomar kunders botas därmed att man med
ett likes band vidrörde lyttit. Andra lytten kunde
botas med: att modern med barnet en lördags natt
sov i ett rum, där ett lik låg och varifrån man
kunde se en kyrka. För ^{uppgången} ~~sol~~ skulle modern
^{med barnet på armen} sliga upp och genom fönstret hälsa kyrkan med

orden: jag hälsar dig heliga Guds moder och beder:
att du bota mitt barn för - varvid sjukdomens
namn nämndes. Detta ^{ansågs} vara ett osvikligt botemedel
mot alla slag av tyfus.

49. Under första - mellersta - och sista månaden
^{av} ~~av~~ travande skapet ansågs förstått vara mest mot-
fägligt för tyfusfel.

50. Att jorddraga barn har g. brukats här på orten.
Emot skäver brukades att föra barnet på sått gog
i ^{ut} föregående insänd uppteckning, ^{beskrivet} genom häd äpping.
På den tiden jag här beskriver söktes botet därför ^{m. fl.}
hos kvinnor som ansågos kunniga därtill. Vedtykningar

51. Barnet användes i regel vid ett och ett halvt års
ålder. Stundom fäls det ^{den} tills det var två år. Berörde
något uppå om nytt barn väntades.

När barnet omskade mat bjöds det mjölk och annan
mat, fortfarande det att fördras di, smetades riktigt med mat-

örts extrakt på bröstvärtan innan denna bjöds barnet.
I regel uppväckt detta motvillja hos barnet.

Något fall av att barnet åter börjat dis efter användningen
har jag ej hört.

525. ⁵³ När som nyfödda iklöddes barnet skjuvda, tröja, blöja ^{och}
ylla svep. Det hela omsveptes och lindades stadigt med
listen. Vid halvårs åldern ifördes barnet en lång kort,
svepit och listen / lindan / borttades. När barnet började
visa lust för att gå och började att kunna sitta
på golvet, ifördes det kort klädning, så att man genom
att hålla det om bröstet under armarna kunde öva
barnet i att taga ut steg. Nu ställdes barnet i en så
kallad gångstol, för att öva sig i att stå. Det var ett
förmåligt förtyr nedskap för barnet. På anmärkningarna
läste det sig att krypa omkring på golvet därefter
att rita upp sig att gå med stöd vid väggar, stolar
och bankar. Ett kraftigt barn kunde gå vid ett års

Präse
Quiso
ask 5/11 1890

17.
3810

1890 Måns Ohlsson
Bar Elma Ohlsson. Oca
månson 7. 1816

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

17

aldre, klenare barn vid ett och ett halvt års alder och
ända senare. När barnet kunde riktigt säkert gå,
gick det kläder som liknade de vuxnas.

54. Barnet förtroddes stängt, många gånger hårt. Åga
fördelades vid minsta fel eller uppträdande av egen vilja. För
att böja med baksid av flata hander i sätet, därefter
med vis och handdragning - lugg. Belöningar fördelades
i form av godsaker, såsom frukt och bär vid den anstid
då sådant fanns, socker bitar och gottor, såsom flödarnad-
tyg och grädd smetad på en tunn brödskeiva, pannkakor
och dylikt. För gång nära brunn, skramdes med
fälet om brunnens karing, för lust att kliva på loftstegen,
med tal om loftgubben, för att vandra ut i skogen
berättades att där var busen och skogsmännen. Alla
dessa ^{värn} hade sin lust i att ta barnen och äta
upp dem.

55. Leksakerna voro av enklaste slag - en av tyg formad

18810

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

18

dotter teåbilar till att bygga hus med, anskaffa av
från tillkommande hästar och kor. En omtänksamt beaktade
^{skolets av} var en hummerkaka. Vid landsprickningen passade
den för barnet att grida gomen med.

De stöne fingo se till sina mindre systrar snart bör-
jade arbetet med att lära känna bokstäverna och
under sommaren valla för och baskap.

56. I en ordentlig familj hölls sträng ordning på att
att skulle göras rätt och ingenting fick göras avigt.
Pades en brödkaka med överkanten nedåt blev tillsägelsen:
gör du allting så bakvänt förstår i brödet för dig.

57. Barnet tillhörde att uppträda hövligt och vördnadsfullt
emot äldre. Barna ären voro slut vid konfirmationen
Sagorna har jag antecknat vid de olika frågorna.

Benströdda sommaren 1933

Stans Ohlsson

Åsk p. Sommarp.

I Askes socken finnes inga märkliga stenblock med märken efter fingrar, fotspår eller djur. Vid Backogården har legat ett granitblock med tydliga märken, att det samma ^{används} av stenåldrens folk till slipning av stenvärktyggen.

I Röstänga socken vid Lilla Snvestskog låg ett stort stenblock vars ovandel var i form av ett kistlock, varför den kallades kista sten.

I samma socken på Holms Nr 2 gård låg ett mycket stort stenblock som kallades bocka stenen.

Dessa stenor voro vackra nämligen minnesmärken. Båda två blevo särdeles tillräckliga som klippor - Röstänga järnvägen byggdes.

Alfons Ohlsson

1.

ACC. N:R 3810

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

20

Landskap: Skåne Upptecknat av: Nana Othelson
 Härad: Önsjö Adress: Ask 11 nr Sömmarp
 Socken: Ask Berättat av: Olof Olsson född 1816
 Uppteckningsår: 1860 talet Född år 1817 i båda: Ask.

Uppteckningen rör Sår och sed beträffande pengar och skatten

1. Det var mycket vanligt att en strumpa användes till förvaringsrum för pengar i äldre tider och densamma undan gömdes i sangen under sangpläderna bland sangpalmen. Gryslan användes därtill, då pengar skulle undan gömmas i jorden.

Såsom en belysning om pengars förvaring i en strumpa vill jag här berätta en händelse från ett skatte uppbörs möte i Röstunga på 1840 talet.

Uppbördsman var den för sin vrisighet och brutalitet kände Kronfogden Åberg. Gamle Klemmed i Willemsöd hade tagit emot kronoskatten för samtliga Willemsöds boarna såsom deras förhöende man. Då Klemmed

framträdde skotten vägrade Kronofogden att godkän-
na likviden. Där var nämligen bland pengarna några
av Skalmis Diskonts sedlar och på debetsedlarna stod
att betalningen skulle erläggas i Rikets Ständers mynt.
Det hade aldrig förinnan så många tillämpats, men
Sberg gjorde det denna gång för att komma åt den
av Kronofogden hatade, kunnige och fripråkige bonden
Klemmed i Wiltseröd, med tanke på att denne möjligen
skulle bli i saknad av tillräckligt belopp i Rikets Ständers
mynt och förskickligen komma på rätt längd ^{att därför} ~~han~~
bli utiätt för allt möjligt trakasserier från Kronofogdens
sida. Förhållandet väckte allmän beundran bland de
närvarande bonderna, som höll Klemmed för deras
stöd och mod. Alla erbjöds sig att lämna
mynt till att fylla vad som saknades. Kronofogdens
plan blev därmed sträckt och allt blev gott och väl.
Vid nästa års skatte uppbörd såll även

Kronofogden Åberg lika arg och brutal som vanligt.
 Då Witteröds tur ^{kom} framträdde gamle Klensmed, lika
 trygg och säker som vanligt och tog fram under
 sin länge blå vadmals rock en lång strumpa
 fylld med mynt som han höll ställd på bordet
 vid sidan om debitorsedlarna samt yttrade: Här
 är skatten från Witteröds by i Rikets Händers
 mynt och i det samma lönde han strumpan inne
 håll p, som var halv annan. och tröstypers mynt
 till hela beloppet på bordet framför den arga
 Kronofogden, som då han sammanräknat beloppet
~~och~~ utskett stannade hade ingenting annat att göra än
 kvittera beloppet. Menigheten jublade i tysthet och
 många rusar togs såsom erkännande för det präk-
 tiga sätt på vilket Witteröds mannen hämnades,
 på den av alla hatade Kronofogden.

2. På nyårsdagen skullen man akta sig för att.

Skänk
Omge
Ark

4.

gripes från Albin

3810

Peras hustru Olofdotter 8/10
öfva månaden 1816

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

23

1870
göra några utbetalningar, ty då blev det icke utbetal-
ningar under hela året.

3. Ger man ut pengar till någon, som man mis-
stänker för att ha varit oga, skulle man spotta på
myntet, så kunde emottagaren ej göra något ut
vid utgifvarna. Man skulle ej räkna sina pengar
det medförde ötur. Därför ting skulle alltid räknas

4. Orättfärdigt förvärfade pengar medförde i regel
ötur för efterkommande släktled. Ordspråket sade:
Det med orätt fås, med sorg förgås

5. Klättade pengar medförde vanligen förlust.

6. Tappade man en ^{slant} på gatan, kunde man
vänta förargelse, tilläts det ~~man~~ man drömde om
kopparmynt.

7. Klättade silvermynt, voro i regel byskommynt
och infästades i en urnyckel, eller bures i ett band
om halsen.

8. Gamle Per kramare: Sommar prestods hava
en spiritus & sportus i en träask, som han ej
lämnade ifrån sig. Varje morgon ^(något sen) matade han
denne spiritus med att på fortande mags, spotta
i asken och till gengäld därför tog han ett tre-
dalers mynt ut ur asken.

Om sådan spiritus kunde ifrån första början endast
inhållas på sådana villkor: att man förskrev sig
ejde med själ och allt åt den onde med villkor att
efter vissa bestämda år överlämna sig helt i hans våld
och böra honom till. Det hjälpte ej att angå kontraktet
och kasta asken ifrån sig den var dagen efter på
sin plats igen. Enda sättet att bli kvitt densam-
ma var att på någon annan ^{hanson} ~~som~~ ^{all} på samma villkor
som den före innsöft asken med spiritus, ikläda sig
samma garantier till den bode. När och var som
äroa kontrakt ingicks och överläts kan jag ej höra.

9. Har y hört att något sådant brukats i Ask

10. I upptecken^{ingen} om offerkallan har jag tecknat min
mina därom vid offerkallan på Backagårdens ägor,
öster om Långeljus liden mitt för kyrkan.

11. Har y hört något därom.

12. Vid barnbaptis var det brukligt att gudmodern sam-
made ett silvermynt som skulle insvepas i barnets
kläder, då det samma kladdes till dopet och fick bliva
där under dopakten. Barnet skulle då få god tur
med frångar under sin livstid, om det förvarades av barnet.
Om bruden lagt ett silvermynt i sin höga sko^{da} och
hon inklädde sig bruddragten och lät denna ligga
kvar hela bröllopsdagen, såväl under vigseln som
middagen och dansen, så blev detta mynt ett lycks-
mynt som, om det behölls och förvarades, drog frångar
till brudens nya hem.

13. Sådana föreställningar finnes y i Ask eller på orten.

14. Det var bristligt att vid bostärs säkert gömma de
hemmalämnade pengarna och dyrbare ätternas.
Före skiftet tog N. & Asch in i Asks by, ungefär
där Handelsboden nu är vid Kongs vägen. Det cydes
vid slutet av 1700- och början av 1800-talet utav en rik,
pengaktig man som hette Klingenbergs & Efter honom
kallas boden ännu på skämt för Klingenbergs ämne och
har alltid visat sig vara en god affärsplats. Denne
Klingenbergs fick det infallet, att det efter dödens kanske
kunde vara bra att ha en del av sina skatter kvar
såsom eget gods, så att arvtägarna ej lade vartarna
på allt och bestöt att gömma en del säkerhets
jorden. Hur mycket har aldrig nämnts. För att hjälpa
sig därmed vidtalade han en gammal skattgravare
Asch som kallades för Tassen och som alltid varit
Klingenbergs förtroende och medhjälpare vid många
handlingar som ej fälde vid dagsljus. Pengarna

grändes mer. Var han ej blivit bekant. Omedelbart
därefter dog Klingenberg. Han hade dock varit hos
Fassen några gånger, då de tillsammans till ^{skulle} till
den närgränsade och funnit den vara väl förvarad.
Klingenbergs dotter, som varit gift med Per Persson ^{Roupe},
tyckte att där var alldeles för litet klingande mynt
i dödsboet och misstänkte att fadern gömt undan
en del därav. Det låg ju nära till ^{att till} att faderns gamle
förtrugne Fassen, hade kunskap därom och dottern
frustade honom på alla sätt, för att loffa av honom
hur det var med pengarna, men ingenting förmådde
Fassen till att bekänna förhållandet. Då tillgreps
dottern det på den tiden vanliga ^{bruket} ~~förhållandet~~ och
lät kalla Fassen i prästförhör inför Kyrkostyrelsen.
Då de möttes Fassen och dottern. Dottern berättade
ärendet och bad Kyrkostyrelsen söka förmå Fassen
till att bekänna vad han visste i saken.

Kyrkostyrelsen frågade Tassen om han haft några
natliga affärer med avlidne Klingenberg. Ja svarade
Tassen: en kväll kom han te mig och bad mig
gå med och hjälpa honom att flytta markskedet
emellan M. isjus och grannens ägor, att stycket in
på grannens så att ägorna till ^{vi} M. blev så mycket
större och det gjorde. Lottern strök till, att det var ej
sådant! Han frågade efter utan det var efter, om
Tassen hjälpt podern att gräva ut några pengar
någon stant. Något sådant sade Tassen att han
alldrig ens en gång blivit ombedd att göra.

Prestförhöret blev resultatöst.

Klockarebefattningen ^{fick} innehades på den tiden av
en adelsman som hette Rosenstråle, det var omkring
1820 tålet. Hos honom vistades ett par brorsöner väl-
bestädda sergeant vid ett av Smålands infanteri
regementen. Saken om prestförhöret med Tassen

dunstade ut och om talades allmänt på orten.

Smålands sergenterna började fundera på, att de skulle möjligtvis förmå, vad Kyrkoherden med all sin teologiska lärdom ej förmått, ^{och} utan dotterns hjälp prassa hemlighetens ur Tassen.

En kväll i ~~måndagen~~ ^{måndagen} knackade det på dörren till Tassakamrät, så kallades huset där Tassen bodde.

På ~~en~~ Tassens fråga vem det var, svarades att det var Klingenberg och att han skulle kläda på sig genast och gå med honom ty han kunde ej finna skatten som de grävt ner. Dörren öppnades snabbt upp och en hög helt vit gestalt med eld i munnen kom in till Tassen. I sin ångest följde Tassen med och han kände väl till vägen och efter en stunds vandring fann de platsen och undersökte om allt var på sin plats vilket det var. När försvann Klingebergs gestalt och Tassen följessade sig hem

tilt Tassobuset så snart hans av sträck dömande
ben förmödde föra honom.

Klingenburgs gestalt återvände emellertid till gäststället
när Tassen kunde antagas ha hunnit tillräckligt
långt därifrån och med kamraternas hjälp döme
hade på passligt avstånd hållit sig i närheten av de
handlande personerna, blev Klingenburgs klingande
mynt förpassade öfr. i dagsljuset för att i den all-
männa rörelsen göra bättre nytta, än att vara för-
dolda i jordens dunkla sköte.

Efter den natten fick den starkare Tassen besök
varje kväll av den verkliga Klingenburgs skugga
och måste följa med denna till gäststället, huru-
dant väder var om än så svart och hjälpa till
att där som lita efter skatten, vilken dock både var
och blev borta. Lyckligtvis dog den gamle Tassen
snart efter att nattvandringarna hade börjat. La

är händelserna berättade för upptecknaren, utav den gamle Tassens fästerson Ola Tasse som var född här i Ask i början på 1800 talet och vistades här till sin död som intröffade på 1880 talet.

På vår tiden härfter förtoogs en grundlig förbättring på samtliga klostergårdens åbyggnader och det sådes att sergenterna reste glada i högen till årets regiments möte i Småland.

15. En nedgrävd skatt bevakades alltid av ett hemligt väsen som kallades drake. En gavel som nedsatte jordskottet, kunde därvid lägga något levande väsen därpå, en hona, en kuff eller dylikt, som jordades levande jämte skatten. Detta väsendets valnad blev nu, under den form det i tvistiden egl, skattens drake, ruvade densamma och hade mökt att tillfoga den som kom för att tillägna sig skatten, all möjliga skada och förtret. Hade y något väsen nedsatts vid nedgrävningen, var det traktens äldste

huggaren, som kallades ormbesörjning, för att intaga platsen på skatten och bliva dess drake. Det var därför nödigt att en skattgrävare var kunnig i ~~den~~ svartkonsten, så att han kunde därmed binda drakarna innan skatte sökandet påbörjades.

16. Över alla dolda skatter syntes under den mörka ^{dessa} tiden blott och kunde uppsökas med slagkraft.

17. Såg man ett sådant ständigt återkommande blott, kunde man återfinna stället genom att kasta kniven eller armet ståt in i blottet. För att lyckas var det nödvändigt att vidtala någon som skattgrävare här. Åsk Fassen, som kände formerna ^{som} skulle iakttagas vid sådan grävning, det mänskliga varunder det skulle ske berorde på platsens läge, sättet att binda draken, vilket genom statens kastning i blottet var fullgjord och anordnandet av grävningsordningen. Inlett ord fick av deltagarna uttalas under hela grävningsarbetet. Skedde detta ej

skatten till obegränsat djup i jorden.

18. Det omtalades att ett skattegravare^{sällskap} ~~tyckts~~ påträffa
ett kart som antagligen innehöll skatten. I samma
stund syntes hela hemgården binner. Vid denna syn
skrek^{en} av deltagarna: det binner därtill och därvid
försvann det gamla kartet och stod i att återfinna. Bränder
var endast synvillor^{men} ~~och~~ var detta kart har jag i hört.

19. Skatterna kunde även bestå av smycken såsom kedjor,
ringar och dylikt. För att dessa i skulle förlora sin
glans, brukade draken att någon särskilt solig vordag
hänga dem upp på buskarna omkring platsen. För
vanliga ögon sågs de ut som spindelväv, gamla hyvel-
spår, kalnstia och annat skrap.

Det omtalades att enlös boita: Billinge, en vacker
söndagsmorgon gått på stigen förbi några buskar där
^{en} massa sådant skrap syntes hänga. Hon var ytterst
försiktig, på det i något därav skulle följa på

hennes söndagskläder. När hon gått en stund trängde
på den ena tröjånnen en bit av en guldkedja. Nu tänkte
hon att allt skräpet hon sett på buskarna var sådant
och gick tillbaka för att ta det. Där syntes nu inget-
ting, allt var borta.

20. Inga sägner om sådana skatter har jag hört omtalas

21. Ej håller om någon förtida utvandring härifrån.

22. Eller någon om när de första inbyggarna bosatte
sig här.

Reinskrivet sommaren 1933

Maria Ohlsson

Ask på Sommarska.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Hans Ohlsson
Härad: Onsjö Adress: Åsk 11 Lönarp
Socken: Åsk Berättat av: Ola Olsson född 1816
Uppteckningsår: 1870 året Född år 1817 i Åsk

Uppteckningen rör om Åsk och sed betröffande slakt o.d.

1. Slakt av svin och nötkreatur företogs alltid straxt före jul i så god tid att arbetet därmed var färdigt in-
nan det egentliga julstöket behövde påbörjas.

Slakt fick ej företagas på en torsdag. Det blev otur
under hela det kommande året med det slags husdjur,
som man slaktade en torsdag.

Om möjligt var skulle slakt företagas på ny-
mane så nära fullmåne som möjligt. Köttet och
fläsket svälldes då ut vid anrättningen, blev drygt
och såg mycket ut.

2. I de flesta fall kunde husbonden på stället
själv förätta slakten. Vartan i varje familj

fanns någon mansperson med friskt humör, som kunde med stadig hand sträcka rätt så ett djurt dog på kort tid och i förorsakades onödigt lidande, ty då blev köttet slaskigt och fullt till utscendet om slakt. djurets dödsstrid blev långvarig.

En sådan person förställde slakten på vårt ställe inom familjen. Att slakta eller avliva hästar, hundar och katter var ohederligt och tillkom rackaren. Denne var vanligen av de svarte / Se mina anteckningar om Tattare och Loppor / eller av någon korsning emellan en i "nagraknöd" Svensk och någon av de svarte. Det ansågs som ett yttre ohederligt yppe och rackaren gick i går längre in i stugan än till den andra takbjörnen. De hade alltid sina knivar särskilt skarpa vässta och voro handiga till att utföra slakt men en hedrig mora ville i anseende till mat, sådant kött som var slaktat av en rackare.

3. Rackaren erhöjde i betalning för slaktet av en trast,
^{samt mört och svans}
En riksdaler och ~~en~~ ^{en} hund tre daler 50 öre f. 7 äldre
tider endast hälften av dessa belopp.

Han antogs till rackare av mammans i hela häradet
dock utan något slags fullmakt, endast ett tyst erkännande.
Han hade rätt att uttälja julamod varje år från vint
och ett av de större ställen, brödsaker och kött eller fläsk
samt ull. Rönen uppbars av rackarens hustru. Utlen:
vid midsommars tid eller vika först i oktober månad.
Julamoden från en del ställen tre jul från de övriga
när rackarskåringen fann att hon behövde tillskott
av hushållsvaror.

4. Han kallades antingen för rackare eller hästgillare
får gilla = med kartor f. Vid tillfället användes alltid
hans namn. Ingen ville vara det med rackaren.
Han tillträdde alltid för att kunna ge en del
hemliga kyss vid dyren. Var kunnig i att bota de

vanliga, på dem förskommmande sjukdomarna. Några andra djurläkare fanns ej på den tiden.

5. På 1860 talet började en och annan färsinnad garvare i Röstänga och vid Håslöfva att skjuta hästar och där efter genom avskärning av halsådrorna avtappa blodet samt tillvarataga de bästa köttstyckena, som användes till mat: biff och köttbullar, ~~kav~~ korv och saltat samt rökat. Det började att bli ett slags sport att kunna lura hästköt i sådana som ännu ruttlo inne med den gamla fördommen emot att förtära mat därav, så det kallades för "tattaknyd".

Fördommen däremot försvann så allt mer och mer och med 1880 talet verkställdes hästslakt utav de flesta lantlaktatorerna. Fästän hästslakteri ansågs för ett särskilt ykte endast passande för ogabyllar och rackare ättingar. Några laga diom mindes man ej, endast vedertaget bruk.

6. Kastning av hantkonen utaf fjär och sniv kunde
värkställas av varje mans person, som ägde insigt därtill.
Då därtill använda kniven skulle vara god i bettet
och borde helst ej användas till något annat. Efter
utförd kastning avtorkades kniven omsorgsfullt och
uppsattes vid en björke oppa vid stugutöfret och fjär ej
vidröas förrän sären efter kastningen varit lakta. Vidröades
kniven ^{förinnan} blev slaktning förenad och ^{kunde} varbildningar ^{uppsättas}.
Brännin på hålles sären för att hålla dem rena och
friska. De bortskurna nedlades under någon större sten,
som ej fjär rubbas förrän de bortskurna var förutsmat.
Klingfjöt och fjärskolvar kastades alltid av skarn,
vars hund vanligen uppåt de bortskurna.
Vid slaktningar av bockar och baggar värkställdes
kastning av dem samtidigt med slakt. Därigenom
bortdunstade den stränga / fräna / lekten och smaken,
som annars fanns hos köttet av dessa djur.

7. I regel var ej en Asks bonde jögar, så att villevråda kött förkom. Jögar funnas. Bytet förtärdes av dess själva eller försålades till herrskapsfolk.

8. Självdöda djur pladdes ^{ej ägna av ägaren} helat av rackaren. Var det något särskilt kallt djur mergrävdes det omsorgsfullt. I vanliga lades det ut i skogen till föglarna och rånen.

9. En travande kvinna gick aldrig närvarande vid själva slaktningen, ty därigenom ådrogs portret föllandesjukt. Vid styckningen av och rengöringen av tunga och lever skulle de som beträdde därmed vara försigtiga så att de ej stötte till någon sådan ^{kvinna}, ty då kunde portret på fulla födelse märken, såsom tungslag och leverfläckar, på den del av kroppen som modern först vidrör efter en sådan stöt. Den travande kvinnan borde därför, om hon märkte ett sådant vidrörande omedelbart vidröra med sin högra hand den del på sin kropp, där ett sådan märke minst blev observerat, exempelvis halsleden.

10. Ingen fick uttala någon medömkan med det djuret som skulle slaktas. Det förvägrade dödskampen.

Äldre bocker och baggar gav man ett kvart brännvin då de skulle slaktas för att togs bort den stränga-fränd-
liketen och smaken från deras kött. Kartning väskeladdes ^{av dem.} vid slagten.

11. En duktig slaktare skulle sedan huden var på oblikt sätt ristad med kniven med det tummen. Tummen huden väckes ifrån köttet.

Den som ej kunde träffa leden vid avskärningen av en fot, var en klausabara eller en klodd.

12. Därur höides ej något här på orten ^{en obegränsad som maniskopade och bortkastades.}

13. 14. 15. 16. 17. Det samma. Skjotten samt fallet vid hemmen och konodlar.

18. Vid blodavtappningen från djuret upps togs det sam-
i en sparm eller annat lämpligt kärl under flitig omvårdning med handen, en visp eller annat lämpligt redskap, för att förhindra att det ej sånnde itropa-
lösades - koagulerade. I själva kom ändå detta hjälptes ^{av}

della därmed att slakta den med stücke kniven skes
några kors i blodmassan, då den lätt vispades fly-
tande igen. Något salt skulle alltid vara lagat
i det kottet vare blodet upptogs. För att förhöja
smaken eller varför, hörde jag aldrig sägas. Blodet
skulle användas till mat. Det silades genom durk-
slag så att där befintliga claskar fränskildes varifrån
grovmatet rågmjöl vordes där, så att det bildade
en lagom tjock välling. Det gick nu stå till dagen
efter, då passliga kryddor av lök, peppar och mynta
samt timjan tillsattes. Därefter östes det genom
"fjälhornet" uti väl rengjorda färmor, som nu kallades
fjälsten, till blodkott. Långa bitar av isen eller vigen
lades i kottet för att göra den smakligare.
Den lades i grytan eller kittlen då vällningen kokade
och kokades färdig under sakta, men jämn eld under
ett par timmars tid, beroende på om fjälstenen var av

unga eller äldre djur. Ibland bakades blodpudding eller blodkakor av blodet. Det var bekvämare, ty då ifrågakom i den druga tarmrensningen.

Vid blodkowens kokning lades mjöltarna i kokvattnet. Detta gjorde att korvarna höllo och i kokade sönder.

19. Hund, kals, framfjädning. Skat (det bentida stycket emellan reben och lår & skinka på svin, här på övriga djur. Djuret styckades vanligen här så att ryggraden togs för sig själv. Då kallades den främsta delen för manke, den mellersta delarna för ryggskecke och skulet med svansen, rompesticket. Hjerta ^{och} tungan kallades för frampassad. Smålvorna med levern kallades för passad. I distansas magpartier kallades för vännen, basen, nätmaven och löbet. Småtarmarna för rånseffjelster, tarmen med botten kallades för botten, krotarmen för krogffjelster, andtarmen för röv-tarmen. Hjälten kallades för mitten, levern för lovern, gallblasan för gallen, njurarna för

nyrenen, urinblåsan för blåran, livmodren för hammen,
känens konsdel för miem och testikelarna för stäinand.

20. Mellangärdet kallades för mellomgöted, luftstrumpen
för kolsakvadrass och smätstrumpen för morsösa,
svalget för gared. Fälttinnan som omgav magsäcken
kallades för inavaktningan, där vid vilken smätarmarna
voro fästa kallades för kransen. Istret kallades för
istra och njurtalgen för myratol.

20. Köttkvarnar fanns utan köttet hackades med yxa
på ett plankbräde av bokeplank = hackebräde. Därför
så kallades det ^{kött} kött för hackepölsa, medvuxst för
medistens pölsa, av lungor för längepölsa, av lever och
njurar för leverpölsa. De olika slagerna av sullader
kallades utan särskildnad för rollepölsa. Det kvar-
blivna vid fjätkokningen kallades för pentkor och
vid talgsmältningen för greva.

21. Svinnhåret användes till rips som ^{beväpnades} användes vid

skogsborstar ^{och kallades för avmattaror} ~~men~~ de talde vätan och blevo i skors
 sasom bärre av lindbark. Hamp repp voro sållynt
 heter på den tiden. Svin borst användes av skomakare
 sasom nielar på deras trädar samt till ryktborstar och
 penslar Hästtagel och bark av korvansar såldes till
 kringvandrande uppköpare. Nötkärl blandades med någon
 del järnell för att kunna vid spinningen hålla sam-
 man till garn, varav framställdes vävnad, som
 kallades för nödatas tärke, därför att den användes
 till de enklaste hästtäckerna.

22. Utöf hornbaskopen till varatops hornen ^{vilket} ~~som~~ såldes
 till skomagasen som därav tillverkade skidar och
 fjelhorn, som användes vid kowstoppningen. Blåsan
 uppblåstes och förkades. Vid uppblåsningen stoppades
 arlar på densamma och de kunde där användas av
 bornen sasom skramla. I äldre tider hade den insatts
 i fönster sasom glas. Gullblåsan av svinet förkades

vid kakelugns värme och användes till att "utdraga" frostat utav händer och fötter som blivit för frusna.

Genom roret i tyramien stäcks ett passeligt spis av hassel eller vide, varefter den upphängdes till torkning. När den torkeats avtogs den till passlig längd för att användas såsom stötkäpp. Den omsyddes med tunn kalvskinn och var särskilt styv och hållbar. Med en sådan kunde utdelas de hårdaste slag utan att man riskerade att den brast. Leduporke skerman på Kongsgård på 1860 talet hade en sådan stötkäpp.

23. I trädgården odlades timjan och myrtha / *Mentha nepetoides* / för att användas såsom krydda i blockkonv. Den sistnämnda är nu alldeles försvunnen men fanns på 1860 talet såväl i enigt hem, som hos Pehr Andersson i Ekeröd samt hos Enkan Anna Nilsson på N. 2 Ask.

24. Numera insattes huden och skinn för läderberedning.

vid garveriet i Ask, då de skulle användas i eget bruk. Annars såldes de till garvaren som var uppköpare av alla slags hudar och skinn.

Det berättades att i äldre tider hade de så kallade garve kotkor vid ställena, där jorket sjölv tillverkade barkat läder och skinn. Sedan hudar och skinn medelst kalkbad gjort befriats från håret. Efter barkningen, som verkställdes med ekbark, torkades hudar och skinn i luften. När nu skomakaren kom till stället för att förfärdiga skotyg utav detta barkade läder eller skinn, fick han först arbeta det, som skulle vara till ovanläder, mjukt med smörja av tölj och tran. Därefter gjorde skomakaren ett par läster efter de största fötterna på stället och rydde skor över dem. Därefter arbetades av lästerna och tillverkades skor undan för undan, tills alla storkarna utgjorde skor.

25. Något sådant har jag ej hört omtalas.

26. Några slaktgillen brukades ej här, men folket
bruktades ibland ^{den slakten} med rokad skinka, för att visa
att slaktens kött förvärd var tillräckligt från fjärra
slakten. Skorna brukade skinka myskad blodkorv
säsom smaker till varandra. Så kallat jöke bylle.
Hade man framman slaktare skulle denne ha utas
svinet det flask som satt emellan köttben och
bröstben, som kallades för slaktare stycket. Prästen
gick till kvickande och gick ingen del av slakten.
27. Inget kött gick ätas förrän ett par dagar efter slakten.
Djurens ande skulle ha tid att lämna köttet ^{med undantag av höst}.
Någon motvilja mot köttet av tama djur har jag ej
hört omtales. Men köttet av vildjur, vare sig vilda
eller tama, dogde ej att förtäras.
28. För att undvika korvsprickning vid kokningen
kokades mjölkten tillsammans med korven. Efter
kokningen bortkastades mjölkten, var oduglig som föda.

29. Angående dessa frågor har jag intet mer.

30. Till Måltidsafton slaktades gäsen ~~och~~ gårdstiken och svartsoffor anrättades på de större ställena. De som jag hade gått åttröjde sig med att slakta en luffkyckling eller äldre höns som äts till kvallsmat.

Tillägg till 1. De kalvar som jag skulle påläggas slaktades då de voro åtta dagar gamla. För slakten skedde i början av Oktober i regel vitgawadss färskskinnen utav någon äldre man som var kunnig därtill. Skinnen voro små och påsarne gjordes långa, så att där åtgick många skinn till varje pås.

Reviderad sommaren 1933 av

Måns Ohlsson

Skåne

Uppf. Måns Ohlsson

Omjö

Rev. Elna Olsdotter o. Ola Månsson f. 1816

Åsk

uppt. 1870 revider. 1933

Landskap: Skåne
Härad: Omåbo
Socken: Aske
Uppteckningsår: 1870 folet
Upptecknat av: Nils Oskarsson
Adress: Aske 11 p. Sömmarp
Berättat av: Emma Olsdotter
Född år 1817 i Aske

Uppteckningen rör om jätten Finn.

I Lund bodde för många hundra år sedan en from
man som hette Laurentius. För det han var så
from kallade folket honom för Sankte Lars.

Han önskade alltid att komma för i Lund en sådan
präktig kyrka som han sett utrikes i de södra länderna
under sina resor. Därtill behövdes pengar och kunnigt
folk både delar såknade han

En dag då han gick nedåt mot åren som där är roten
om Lund, ansatte dessa tankar honom ovanligt högt
Sånn han går för kan se en jätte vid sidan av sig.

En och annan för farne ännu kvar i bergen, dit de
fagitt sitta tillhåll, sedan de nye människorna blivit

härnar i landet, där jättarna förenat segern.

Det kyrkobygget, som de Sankte Lars gör och grannar på, skall jag kunna utföra till dig, om du vill betala mig vad jag fordrar i lön därpå. Sankte Lars bad honom säga sina fordringar. Jätten begärde då att han ville för sitt arbete ha: sot och märke och båda Sankte Lars ögon. Sankte Lars tyckte att det var hårda villkor och fordrade att kyrkan skulle vara fullt färdig inom natt och är härefter. Jätten gick in därpå och tillade: att om Sankte Lars kunde utföras hans man därjämman skulle ^{jätten} han få ha någon lön för arbetet.

Jätten kallade alla landets jättar och troll till hjälper och därpå, fastän för människas ögon osynliga, arbetade både natt och dag på kyrkobygget som skred raske framåt. Allt marmade sig sitt slut och Sankte Lars gruvade sig för anskaffandet av arbetslönen. Hans båda ögon tyckte han att var svart att mista, men

han kom ju ändå till att se den härliga kyrkan
färdig och sedan gick han fram till att leva sitt åter-
stående liv i mörker. Men sol och måne —

Tryckt av bekvämligheten vandrade han en dag ned
emot åsen, där han första gången träffat jätten.

Då gick han nära in till åsen en kvinnoröst
som sjöng såsom för ett barn. Sankte Lars gick då
närmare och kunde urskilja ordens: Vys, vys, barnet
mitt, i morgon kommer Finn för dig hem. Då går
du ut med sol och måne och med bly Sankte Lars
ögon. I en varm bön tackade denne Gud för vad han
gärna höra och gick tillbaka till Lund. När han kom
fram till kyrkobygget höll jätten på med att passa
den sista stenen in på muren. Sankte Lars ropade
till jätten: Finn, finn rätt stenen rätt in! Denne
skrek tillbaka: På skall då aldrig denna kyrka
bli färdig. När hon blir hel på ett ställe skall

Spåne
O 1160
Ask

4.

3810

Myndig (Måns Obleson)

Lars, Elsa Obleton
Ola Måns Obleton

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

53

den bli bristen på ett annat och det skoll sa bli
tiderna igenom.

Ursinnig begav jätten sig ned i den ^{understa} kyrkan,
grep fast om en pelare för att vräka ~~den~~ ^{denna} urdan
och därmed omkull välla hela kyrkan. Med den
Högstes kraft förvandlade ^{Lars} ~~Lars~~ jätten till sten
och står ^{dannet} där nere i den dag som i dag är, med sitt
fasta hufvud om pelaren och är ut att vara av samma
slags sten som pelaren.

2. 3. 4. 5. 6 Några sägner berättande dessa frågor har jag ej hört här.

7. Den ornn som lyckades krypa igenom till igång varan-
de hjul då det rullade framåt, fick förmågan att bli
hjulornn. En sådan ornn kunde då den ville anfälla
en människa, sticka stjerten i munnen så att han
bildade en ring och därefter med otrolig hastighet
såsom ett hjul rulla sig efter offret som den ville
anfälla. Hjulornens bitt var säkert dödande och enda

sättet att tryda hans framfart var att hålla en
^{flygpröms} flygpröms kvist emot honom, eller göra korsticket på marken.
vidket licken ej kunde av honom såsom hjulornas överstridas.

Någon lindorm har aldrig syns här på orten, men
en av de gamle lindor som följt stodo på torget i
Landskrona och var omgjord att med ett ^{järmband} tröddes att en
sådan förmis. Järmbandet var delat i enligt folktron för
att lindormen ej skulle spränga lindan och bli lös,
ty då kunde den anställa stor förödelse på allt levande.

Draken var alla ormars konung. Den gamle Tarsen sade:
där vita ormen är, där är draken och där draken är
där är något mera. Skottgrävarn Tarsen menade jordskott.
I Askas ånger i triangeln som bildades emellan stora
landsvägen emot Malmö, vägen emot Råha och Eriks-
holms ^{åger} var kuggor genom sin farlighet en förmig
plaga och många voro de djur som bymännens mistade
ett följt av ormbett. En dag kom en vandringsman

Till Ask och sade sig vara ormtjusare. För honom
klagade byns ännu ^{sin} räd. Han lovade hjälpa dem av
med ormarna emot en viss konstant ersättning och
under villkor att ved framförades till ett stort båt
inom denna trekant. Han frågade även efter om de
sått någon vit orm inom området, men det hade ingen
sett. Hade vita ormar varit där ville han ej åtaga
sig uppdraget.

När bålet var färdigt och antänt blev ormtjusaren
upp i ett träd och började blåsa i sin pipa. Ormar
framkommo i massor. Ormtjusaren pekade med sin
pipa emot bålet och ormarne störtade sig alla där.
Plötligen kom där en vit orm. Nu visste ormtjusaren
sin dom, men fortsatte ändå att blåsa. Efter vita
^{ormen} kom draken. Denne slog med stjärten till trädet
och ormtjusaren sått så att det bröts av och denne
störtade i bålet dit draken och fullt begiva sig.

7.

3810

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

56

Efter den dag som har dessa ångor varit fria från kugg-
ormar vilka på Årks övriga ångsmärken och på åderna
voro ^{och äro} mycket talrika.

8. Sankt Görans strid med draken är ju hela landets.
^{annor} Någon drakestrids berättelse har jag ej hört till.

Beskrivet sommaren 1933

Olav Ohlsson